

LECTIO DIVINA

SEGÉDANYAG

a szentmise evangéliumi szakaszához

Lk 17,11-19

Évközi 28. vasárnap („C” év)

Hited meggyógyított téged

PÉCSI EGYHÁZMEGYE

„REMÉNYT ÉS JÖVŐT ADOK NEKTEK”
(JEREMÁS 29,11)

+ EVANGÉLIUM Szent Lukács könyvéből

Hited meggyógyított téged

Jézus egyszer útban Jeruzsálem felé áthaladt Szamaria és Galilea határvidékén.

Amikor betért az egyik faluba, tíz leprás férfi jött vele szembe. Még messze voltak, amikor már megálltak, és hangosan így kiáltottak: Jézus, Mester! Könyörülj rajtunk!”

Ő rájuk tekintett, és így szólt hozzájuk: „Menjetek és mutassátok meg magatokat a papoknak.” Útközben megtisztultak.

Az egyik, amikor észrevette, hogy meggyógyult, visszament, hangos szóval dicsőítette Istent, arcra borult Jézus lába előtt, és hálát adott neki. És ez az ember szamaritánus volt.

Jézus megkérdezte: „Nemde tízen tisztultak meg? Hol maradt a többi kilenc? Nem akadt más, aki visszajött volna, hogy hálát adjon Istennek, csak ez az idegen?” Aztán hozzá fordult: „Kelj fel és menj! Hited meggyógyított téged.”

1. LECTIO – OLVASÁS

1.1. GÖRÖG SZÖVEG SZÓ SZERINTI FORDÍTÁSA

¹¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσον Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας.

És történt, miközben ment Jeruzsálembe, és ő áthaladt Szamaria és Galilea határán.

¹² καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἰς τινα κώμην ἀπήντησαν δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἱ ἕστησαν πόρρωθεν,

És, amikor bement egy faluba, szembejött vele tíz leprás férfi, akik megálltak messziről.

¹³ καὶ αὐτοὶ ἦσαν φωνὴν λέγοντες· Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς.

És azok emelt hangon szóltak mondva: „Jézus, Mester, irgalmazz nekünk!”

¹⁴ καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν.

**És látva mondta nekik: „Elmenve mutassátok meg magatokat a papoknak!”
És történt, miközben elmentek, megtisztultak.**

¹⁵ εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψεν μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν,

Egy pedig közülük, látva, hogy meggyógyult, visszatért nagy hanggal dicsőítve az Istent.

¹⁶ καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρίτης.

És arcra borult a lábaihoz hálát adva neki: és ő egy szamaritánus volt.

¹⁷ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ;

Felelvé pedig Jézus mondta: „Vajon nem tízen tisztultak meg? Hol van pedig a kilenc?”

¹⁸ οὐχ εὐρέθησαν ὑποστρέφαντες δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος;

Nem találtatott (nem akadt) más, hogy visszatérjen dicsőséget adni az Istennek, kivéve ez az idegen származású?”

¹⁹ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.

És mondta neki: „Felkelve menj: a hited megszabadított téged.”

1.2. NOVA VULGATA ÉS MAGYAR FORDÍTÁSOK

NOVA VULGATA

Szent István Társulat fordítása

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat fordítása

Békés-Dalos Újszövetségi Szentírás

Károli Gáspár revideált fordítása

Simon Tamás László O.S.B. Újszövetség-fordítása

¹¹ ET FACTUM EST, DUM IRET IN IERUSALEM, ET IPSE TRANSIBAT PER MEDIAM SAMARIAM ET GALILAEAM.

¹¹ **Jeruzsálemben menet Szamária és Galilea határa mentén vitt az útja.**

¹¹ Történt pedig, hogy miközben Jeruzsálem felé tartott, átment Szamarián és Galileán.

¹¹ ***Amint Jeruzsálem felé tartott, átment Szamaria és Galilea határvidékén.***

¹¹ *És lőn, mikor útban vala Jeruzsálem felé, hogy ő Samariának és Galileának közepette méne által.*

¹¹ Útban Jeruzsálem felé Szamaria és Galilea határvidékén ment át.

¹² ET CUM INGREDERETUR QUODDAM CASTELLUM, OCCURRERUNT EI DECEM VIRI LEPROSI, QUI STETERUNT A LONGE

¹² **Amikor az egyik faluba betért, tíz leprás férfi jött vele szembe. Még messze voltak, amikor már megálltak**

¹² Amikor beért az egyik faluba, szembejött vele tíz leprás férfi. Megálltak a távolban,

¹² ***Mikor betért egy faluba, tíz leprás férfi jött feléje.***

¹² *És mikor egy faluba beméne, jöve elébe tíz bélpoklos férfi, kik távol megállának:*

¹² Amikor beért egy faluba, tíz leprás férfi jött vele szembe. Megálltak távol,

¹³ ET LEVAVERUNT VOCEM DICENTES: “IESU PRAECEPTOR, MISERERE NOSTRI!”.

¹³ **és jó hangosan kérték: „Jézus, Mester! Könyörülj rajtunk!”**

¹³ és hangosan kiáltoztak: »Jézus, Mester! Könyörülj rajtunk!«

¹³ ***Megálltak és már messziről kiáltották: „Jézus, Mester, könyörülj rajtunk.”***

¹³ *És felemelék szavokat, mondván: Jézus, Mester, könyörülj rajtunk!*

¹³ és kiáltozva kérték: – Jézus, Mester, könyörülj rajtunk!

¹⁴ QUOS UT VIDIT, DIXIT: “ITE, OSTENDITE VOS SACERDOTIBUS”. ET FACTUM EST, DUM IRENT, MUNDATI SUNT.

¹⁴ **Rájuk emelte tekintetét, és így szólt hozzájuk: „Menjetek és mutassátok meg magatokat a papoknak.” Útközben megtisztultak.**

¹⁴ Amikor meglátta őket, azt mondta: »Menjetek, mutassátok meg magatokat a papoknak!«Történt pedig, hogy amíg mentek, megtisztultak.

¹⁴ ***Rájuk tekintett és így szólt: „Menjetek, mutassátok meg magatokat a papoknak.”***

¹⁴ *És mikor őket látta, monda nékik: Elmenvén mutassátok meg magatokat a papoknak. És lőn, hogy míg odamenének, megtisztulának.*

¹⁴ Amikor meglátta őket, így szólt hozzájuk: – Menjetek, mutassátok meg magatokat a papoknak! Útközben megtisztultak.

¹⁵ UNUS AUTEM EX ILLIS, UT VIDIT QUIA SANATUS EST, REGRESSUS EST CUM MAGNA VOCE MAGNIFICANS DEUM

¹⁵ **Az egyik, amikor észrevette, hogy meggyógyult, visszament, és emelt hangon dicsőítette az Istent,**

¹⁵ Az egyikük, amikor látta, hogy meggyógyult, visszatért, hangosan magasztalta Istent,

¹⁵ ***Amint odafelé mentek, megtisztultak, de csak egy tért vissza közülük, amikor látta, hogy meggyógyult.***

¹⁵ *Egy pedig ő közülök, mikor látta, hogy meggyógyult, visszatérel, dicsőítvén az Istent nagy szóval;*

¹⁵ Egyikük, amikor látta, hogy meggyógyult, visszatért, és fennhangon dicsőítette Istent.

¹⁶ ET CECIDIT IN FACIEM ANTE PEDES EIUS GRATIAS AGENS EI; ET HIC ERAT SAMARITANUS.

¹⁶ **s arcra borulva hálát adott neki. Ez szamáriai volt.**

¹⁶ és Jézus lábai előtt arcra borulva hálát adott neki; s ez szamáriai volt.

¹⁶ ***Hangos szóval áldotta Istent és lába elé borulva hálálkodott. Ez szamaritánus volt.***

¹⁶ *És arczczal leborula az ő lábainál hálákat adván néki: és az Samariabeli vala.*

¹⁶ Arcra borult lába előtt, és hálát adott neki. Ez a férfi szamáriai volt.

¹⁷ RESPONDENS AUTEM IESUS DIXIT: “NONNE DECEM MUNDATI SUNT? ET NOVEM UBI SUNT?”

¹⁷ **Jézus megkérdezte: „Nem tízen voltak, akik megtisztultak? Hát a kilenc hol maradt?”**

¹⁷ Jézus pedig így szólt: »Nemde tízen tisztultak meg? A többi kilenc hol van?»

¹⁷ ***Jézus megkérdezte: „Nem tízen tisztultak meg? Hol a többi kilenc?”***

¹⁷ *Felelvén pedig Jézus, monda: Avagy nem tízen tisztulának-é meg? A kilencze pedig hol van?*

¹⁷ Jézus ekkor így szólt: – Ugye mind a tíz megtisztult? Hol van a többi kilenc?

¹⁸ NON SUNT INVENTI QUI REDIRENT, UT DARENT GLORIAM DEO, NISI HIC ALIENIGENA?”.

¹⁸ **Nem akadt más, csak ez az idegen, aki visszajött volna, hogy dicsőítse az Istent?”**

¹⁸ Nem volt más, aki visszatért volna, hogy dicsőítse Istent, csak ez az idegen?«

¹⁸ ***Nem akadt más, aki visszajött volna, hogy hálát adjon Istennek, csak ez az idegen?”***

¹⁸ *Nem találkoztak a kik visszatértek volna dicsőséget adni az Istennek, csak ez az idegen?*

¹⁸ Senki más nem tért vissza, hogy dicsőítse Istent, csak ez az idegen? És így szólt hozzá: –

¹⁹ ET AIT ILLI: “SURGE, VADE; FIDES TUA TE SALVUM FECIT”.

¹⁹ **Aztán hozzá fordult: „Állj fel és menj! A hited meggyógyított.”**

¹⁹ Aztán így szólt hozzá: »Kelj föl és menj; a hited meggyógyított téged.«

¹⁹ ***Azzal hozzáfordult: „Kelj föl, menj! Hited meggyógyított téged.”***

¹⁹ *És monda néki: Kelj föl, és menj el: a te hited téged megtartott.*

¹⁹ Kelj fel – mondta neki –, menj, hited megmentett téged!

1.3. BEHATÁROLÁS

Jézusnak a Jeruzsálembé vezető útja során a haszontalan szolgákról (Lk 17,7-10), és az Isten Országának, illetve az Emberfiának az eljövételéről mondott tanítása (Lk 17,20-37) között helyezi el az evangélista a tíz leprás meggyógyításának a történetét (Lk 17,11-19).

1.4. SZÓ SZERINTI ÜZENET

Az evangélista hangsúlyozza, hogy

– Jézus tiszteletben tartja a mózesi előírásokat, hiszen a leprásokat a papokhoz küldi, akiknek a feladata volt a lepra kialakulásának, vagy elmúlásának a megállapítása (Lk 17,14; Lev 13-14).

– Jézust Mesterként tisztelik, hozzá fordulnak bizalommal és reménnyel ezek a férfiak (Lk 17,13).

– Az Úr beszédének hatalma van, aki messziről szavával is tud gyógyítani, ahogy a kafarnaumi százados szolgája kapcsán is tette (Lk 17,14-15; Lk 7,7).

– A Mester a hálaadás fontos gesztusára buzdít, amivel az Isten iránti imádatra akarja tanítani a hallgatóit (Lk 17,17-18).

- Jézus az, akinek van hatalma meggyógyítani, de szükséges az ember részéről az őszinte nyitottság és bizalom, vagyis a hit is (Lk 17,19).
- Jézust bántja a többi kilenc meggyógyult beteg hálátlansága, s meri ezt kifejezni másokat tanító, építő módon (Lk 17,17-18).
- A Mester szolgálni jött: ingyenesen, nem érdekből gyógyít. Viszont ezek már jelei a köztünk lévő, és növekvő Isten Országának (Lk 17,10.21)
- Az Úr megrendül a szenvedő ember fájdalmát látva, együttérez vele, s nem megy el részvét nélkül mellette.
- A keresztény embernek is irgalommal és részvéttel kell fordulnia lehetősége szerint minden nehéz helyzetben lévő embertársa felé. Ugyanakkor Isten felé pedig mindig az imádat és a hálaadás gesztusaival és szavaival.
- Jézus Krisztus tanítványa ne legyen kirekesztő, mert egy idegen embertől is lehet tanulni!

1.5. KULCSSZAVAK RÖVID ELEMZÉSE

ἐλεῆσον (*eleészon*): irgalmazni, megkönyörülni, részvétellel lenni (Lk 17,13)

Lukácsnál mind a négy alkalommal ugyanabban a felszólító formában jelenik meg ez a szó, amelyet egyszer a mennyben lévő Ábrahámnak (Lk 16,24), a többi esetben pedig Jézusnak mondanak (Lk 17,13; Lk 18,38-39). Az irgalom, vagyis a másik szenvedésében való részvétel, a másik fájdalma miatti megrendültség, együttérzés Isten egyik fő tulajdonsága. Ő az irgalom forrása. Mindegyik ígehelyen az evangélista azt is elmondja, hogy az irgalmat kérők hangosan kiáltanak, ami az ember bizalmát, őszinteségét is jelenti. Kifejezi annak tudatát, hogy a teremtmény valójában mindig rászorul a Teremtő gyengédségére, együttérzésére.

ἰάθη (*iáthé*): 'meggyógyul' (Lk 17,15)

Az Újszövetségben legtöbbször Lukács alkalmazza ezt a kifejezést (a 26 alkalomból 15-ször). Elsősorban Jézus az alanya a gyógyításnak. Ő az, aki meggyógyítja a béna embert (Lk 5,17), a tömegben a betegeket (Lk 6,18-19, Lk 9,11), a százados szolgáját (Lk 7,7), a vérfolyásos asszonyt (Lk 8,47), az ördögtől megszállott fiút (Lk 9,42), a vízkórost (Lk 14,4), a leprásokat (Lk 17,15), s a főpap szolgáját (Lk 22,51). Továbbá Péter nyomatékossítja a béna meggyógyulása kapcsán, hogy Jézus Krisztus gyógyította meg őt (ApCsel 9,34), illetve Kornéliusznak elmondja, hogy az Úr Jézus gyógyította meg az ördögtől megszállottakat is (ApCsel 10,38). Pál pedig a rómaiaknak Izajást idézve kijelenti, hogy Isten az, aki gyógyít (ApCsel 28,27). Mindez mutatja az Úr hatalmát, illetve figyelmességét és gyengédségét az elesett, szenvedő emberek iránt. Tetteinek, szavainak ereje van, jelzik Isten Országának jelenlétét (Lk 9,11). Utolsó gyógyítását földi élete során a Mester az ellene fellépők egyike felé teszi meg a béke gesztusaként (Lk 22,51).

Ugyanakkor Lukács azt is bemutatja, hogy az Úr megbízásából az apostolok folytatják Jézus ilyen irányú küldetését az örömhír hirdetésének egyik jeleként (Lk 9,2; ApCsel 28,8). Tehát Jézus Krisztus gyógyít továbbra is az apostolain keresztül. Ugyanakkor a vérfolyásos asszony és a leprás szamaritánus esete kapcsán Jézus megjegyzi, hogy az ő hitük szabadította meg őket a betegségüktől (Lk 8,48; Lk 17,19). Vagyis az Úr gyógyít, nem az ember, de szükség van az embernek az Istenre való nyitottságára, a felé irányuló bizalmára, azaz a hitre.

εὐχαριστῶν (eukhárisztón): hálát adni, hálát mondani (Lk 17,15)

Lukács a két művében hatszor használja ezt a szót. A hálaadás címzettje Jézus (Lk 17,16), illetve Isten (Lk 18,11; Lk 22,17.19; ApCsel 27,35; ApCsel 28,15). Ezzel a szerző egyfelől jelzi Jézus isteni mivoltát, másfelől pedig, hogy mindenki arra hivatott, hogy mondjon hálát Istennek. Az utolsó vacsorán Jézus kétszer is hálát ad: először a kehely fölött (Lk 22,17), másodszer pedig az Eucharisztia megalapítása során a kenyér fölött (Lk 22,19). Így Jézus maga ad példát az Istennek járó hálaadás fontosságáról. Továbbá ez a kifejezés kétszer jelenik meg az eucharisztikus ünneplés gesztusaként: először az utolsó vacsorán, amikor az Úr hálát mond a kenyérért, s azt saját testévé változtatja át (Lk 22,19). Másodszer pedig, amikor Pál apostol a hajón lát ad a kenyér fölött, s átváltoztatja azt Jézus Krisztus testévé (ApCsel 27,35). Érdekes megállapítani, hogy a lukácsi műben a hálaadók sorában az első egy szamaritánus, vagyis a zsidók számára egy idegen származású férfi (Lk 17,16), az utolsó pedig Pál apostol, aki idegen földön (a tengeren, illetve Róma közelében) mond hálát (ApCsel 27,35; ApCsel 28,15). Ezzel Lukács valószínűleg azt is akarja hangsúlyozni, hogy bárhol a világon, helyszíntől függetlenül, mindenkinek a feladata hálát adni Istennek.

1.6. KONTEXTUÁLIS – KÁNONI PÁRHUZAMOK

Párhuzamok Lukács evangéliumán belül

Lk 2,20 A pásztorok hazatértek, dicsőítették és magasztalták az Istent mindenért, amit csak hallottak, és úgy láttak, ahogy tudtul adták nekik.

Lk 5,5 „Mester, egész éjszaka fáradoztunk, s nem fogtunk semmit, de a te szavadra, kivetem a hálót” – válaszolta Simon

Lk 5,12 Amikor Jézus az egyik városban tartózkodott, egy leprával borított férfi meglátta, elé borult és kérte: „Uram, ha akarod, megtisztíthatsz!”

Lk 5,14 Meghagyta neki, hogy ne mondja el senkinek: „Hanem menj el, mutasd meg magad a papnak, és ajánld fel tisztulásodért a Mózes által előírt áldozatot bizonyosságul nekik.”

Lk 7,50 De ő ismét az asszonyhoz fordult: „A hited megmentett. Menj békével!”

Lk 8,48 Jézus ezt mondta neki: „Leányom, hited meggyógyított. Menj békével!”

Lk 9,51-53 Amikor már közeledtek szenvedésének és megdicsőülésének napjai, szilárdan elhatározta, hogy Jeruzsálembe megy. Követeket küldött maga előtt. Ezek elindultak, s

eljutottak a szamáriaiak egyik falujába, hogy szállást készítsenek neki. De nem fogadták be, mert meglátszott rajta, hogy Jeruzsálembe megy.

Lk 10,33 Végül egy szamariainak is arra vitt az útja. Amikor meglátta, megesett rajta a szíve.

Szinoptikus és jánosi párhuzamok

Mt 8,2-4 Egyszer csak odament hozzá egy leprás, leborult előtte és kérte: „Uram, ha akarod, megtisztíthatsz!” Jézus kinyújtotta kezét, megérintette, s így szólt hozzá: Akarom, tisztulj meg!” Erre az nyomban megtisztult leprájától. Ekkor Jézus ezt mondta neki: „Vigyázz, ne mondd el senkinek, hanem menj, mutasd meg magad a papnak, és ajánld fel a Mózes rendelte áldozatot bizonyságul!”

Mt 8,10 Ennek hallatára Jézus elcsodálkozott és kísérőihez fordult: „Bizony mondom nektek, Izraelben nem találtam ekkora hitet.”

Mt 9,22 Jézus megfordult, ránézett és így szólt: „Bízzál leányom, a hited meggyógyított.” Attól az órától fogva egészséges lett az asszony.

Mt 17,15 Uram, könyörülj fiamon! Holdkóros szegény és sokat szenved. Hol tűzbe esik, hol meg vízbe.

Mk 1,44 Vigyázz, ne szólj róla egy szót sem senkinek, hanem menj, mutasd meg magadat a papnak, és ajánld fel tisztulásodért a Mózes rendelte áldozatot, bizonyságul nekik.

Mk 9,30 Útjukat folytatva átvándoroltak Galileán.

Kánoni elemzés (párhuzamok a Szentírás más könyveiben)

Lev 13,45-46 A leprás, akit a betegség megtámadott, szaggassa meg ruháját, a haját hordja kibontva, a szakállát takarja be és kiabáljon: „Tisztátalan, tisztátalan!” Ameddig a betegsége tart, addig tisztátalan, s mivel tisztátalan, lakjék elkülönülve, tartózkodjék a táboron kívül.

Lev 13,49 csak akkor kell a papnak megmutatni mint leprás esetet, ha a ruhán, a bőrön, a szöveten, a takarón vagy a bőrből készült tárgyon zöldes vagy rózsaszínű folt jelenik meg.

Lev 14,2-4 A leprásra megtisztulása napján ezt a törvényt kell alkalmazni: Vezessék a paphoz, a pap pedig menjen ki a táboron kívülre. Ha a vizsgálat során kiderül, hogy a leprás megszabadult betegségétől, parancsolja meg, hogy hozzanak az illető megtisztulásáért két élő tiszta madarat, cédrusfát, bíborfestéket és izsópot.

Lev 14,1-32 Az Úr így szólt Mózeshez: „A leprásra megtisztulása napján ezt a törvényt kell alkalmazni: Vezessék a paphoz, a pap pedig menjen ki a táboron kívülre. Ha a vizsgálat során kiderül, hogy a leprás megszabadult betegségétől, parancsolja meg, hogy hozzanak az illető megtisztulásáért két élő tiszta madarat, cédrusfát, bíborfestéket és izsópot. Azután parancsolja meg, hogy áldozzák fel az egyik madarat, folyóvíz fölött egy cserépedényben. Fogja az élő madarat, a cédrusfát, a bíborfestéket és az izsóppal együtt mártsa bele az egészet (beleértve az élő madarat is) a folyóvíz fölött feláldozott madár vérebe. Hintse meg vele hétszer az embert, hogy megtisztuljon leprájától, s amikor már tisztának nyilvánította, az élő madarat engedje el a mezőn. Most az, aki tisztulásra jött, mossa ki a ruháját, nyírja

le a haját, fürödjön meg a vízben és tiszta lesz. Ekkor visszatérhet a táborba, de hét napig maradjon sátrán kívül. A hetedik napon nyírja le egész szőrzetét: haját, szakállát, szemöldökét. Minden szőrzetét le kell nyírnia. Mossa ki a ruháját, fürödjön meg, s akkor tiszta lesz. A nyolcadik napon vegyen két hibátlan bárányt és egy egyéves hibátlan jerkét, három tized olajjal kevert lisztlángot ételáldozatul és egy pint olajat. A tisztulást végző pap állítsa a tisztulásra váró embert és ajándékát a megnyilatkozás sátorának bejáratához, az Úr elé. Azután vegye az egyik bárányt, és áldozza fel jóvátételi áldozatul a pint olajjal együtt. Végezze el velük az Úrnak való bemutatás mozdulatát is. A bárányt szent helyen áldozza fel, ahol a bűnért való áldozatra és az égőáldozatra szánt állatot szokták feláldozni. Ezt a jóvátételi áldozatot a pap kapja éppúgy, mint a bűnért való áldozatot, mert nagyon szent dolog. A pap vegyen az áldozat véréből, és kenjen belőle a tisztulásra várónak a jobb fülére, jobb kezének hüvelykjére és jobb lábának nagyujjára. Fogja a pint olajat, öntsön belőle bal kezének tenyerébe, majd jobb kezének egyik ujját mártsa bele a bal tenyerében levő olajba, s ujjával hintse ezt az olajat hétszer az Úr elé. A bal keze tenyerében maradt olajból kenjen egy keveset a tisztulni akarónak a jobb fülére, jobb kezének hüvelykjére és jobb lábának nagyujjára, a jóvátételi áldozat véréhez. A tenyerében maradt olajat pedig kenje a megtisztulni akarónak a fejére. Így végzi el rajta az Úrral való kiengesztelődés szertartását. A pap mutassa be még a bűnért való áldozatot, s ezzel megszabadítja tisztátalanságától azt, aki meg akar tisztulni. Azután mutassa be az égőáldozatot: hozassa az oltárra az égőáldozatot és az ételáldozatot. Ha a pap így elvégezte az ember fölött az engesztelés szertartását, az tisztává lesz. De ha szegény, és hiányzanak az anyagi lehetőségei, akkor csak egy bárányt hozzon jóvátételi áldozatul, s azt mutassák be a felajánlás szertartása szerint, s úgy végezzék el az emberen az engesztelés szertartását. Csak egy tized olajjal kevert lisztlángot hozzon ételáldozatul, meg egy pint olajat, s végül két gerlét vagy két galambot, ahogy módjában áll megszerezni – az egyiket ajánlják fel bűnért való áldozatul, a másikat égőáldozatul. Megtisztulása után a nyolcadik napon ezt hozza el a papnak a megnyilatkozás sátorának bejáratához, az Úr elé. A pap vegye el a jóvátételi áldozatra szánt bárányt és a pint olajat, s végezze el vele az Úrnak való bemutatás szertartását. Miután pedig bemutatta a jóvátételi áldozatot, vegyen a véréből, és kenjen belőle a megtisztulni akarónak a jobb fülére, jobb kezének hüvelykjére és jobb lábának nagyujjára. Az olajat öntse a pap a bal tenyerébe, és a bal tenyerén levő olajból az ujjával hétszer hintsen az Úr elé. Azután kenjen belőle a megtisztulni akarónak a jobb fülére, jobb kezének hüvelykjére és jobb lábának nagyujjára, oda, ahová a jóvátételi áldozat vért kente. A tenyerében maradt olajat pedig öntse a megtisztulni akarónak a fejére, s így végezze el rajta az Úrral való kiengesztelődés szertartását. A két galamb vagy a két gerle közül az egyiket – ahogy módjában volt megszerezni őket –, ajánlja fel bűnért való áldozatul, a másikat meg égőáldozatul, az ételáldozattal együtt, aszerint, ahogy módjában volt megszerezni. A pap így végezze el az Úr előtt való kiengesztelődés szertartását azon, aki meg akar tisztulni.” Ez az előírás az olyan leprás számára, aki a megtisztulás költségeit nem tudja viselni.

2Kir 5,15 Aztán visszatért Elizeushoz, egész kíséretével együtt. Amikor az kijött, odament, eléje állt és azt mondta: „Valóban, most már tudom, hogy nincs Isten az egész világon, csak Izraelben. Fogadj el ezért szolgálótól némi ajándékot!”

2. MEDITATIO – ELMÉLKEDÉS

2.1. PATRISZTIKUS NÉZŐPONT

Theophylactus: Amikor az Úr megparancsolta nekik (a tíz leprásnak), hogy menjenek a papokhoz, semmi másra nem gondolt, mint arra, hogy meg kell gyógyulniuk. A tíz közül a kilenc izraelita hálátlan volt, míg a kívülálló szamaritánus visszatért és dicsérte Istent. Ebből mindenki láthatja, hogy minden ember tud tetszeni Istennek - még ha nem is a kiválasztott népből való -, hacsak jó akarata van. Senki ne legyen tehát büszke arra, hogy kiválasztottak leszármazottja; mert a kilenc hálátlannak mutatkozott, noha izraeliták voltak.

2.2. TANÍTÓHIVATALI NÉZŐPONT

2.2.1. KATOLIKUS EGYHÁZ KATEKIZMUSA

1503. Krisztus együttérzése a betegekkel, valamint számos gyógyítása mindenféle betegségből nyilvánvaló jele annak, hogy Isten meglátogatta az Ő népét és Isten országa közel van. Jézusnak nemcsak a gyógyításhoz volt hatalma, hanem a bűnök megbocsátásához is: Azért jött, hogy az egész embert – a lelket és testet – meggyógyítsa. Ő az orvos, akire a betegeknek szükségük van. Az összes szenvedő iránti együttérzése olyan messzire megy, hogy azonosul velük: „Beteg voltam és meglátogattatok” (Mt 25,36). A betegek iránti különös szeretete a századok során arra indította a keresztényeket, hogy karolják föl a testben vagy lélekben szenvedőket; ez készített fáradhatatlan erőfeszítésekre a szenvedések enyhítése végett.

1504. Jézus gyakran elvárta a betegektől, hogy higgyenek. Jeleket alkalmazott a gyógyításnál: nyálat és kézrátételt, sarat és lemosást. A betegek keresték, hogy érinthessék Őt, „mert erő áradt belőle, mely mindenkit meggyógyított” (Lk 6,19). Így a szentségekben Krisztus továbbra is „megérint” bennünket, hogy meggyógyítson.

1505. A sok szenvedéstől megindultan Krisztus nemcsak megengedte, hogy a betegek megérintsék Őt, hanem nyomorúságainkat magáévá teszi: „Szenvedéseinket magára vette és betegségeinket ő hordozta” (Mt 8,17). De nem minden beteget gyógyított meg. Gyógyításai Isten országa eljövetelének jelei voltak, egy sokkal mélyebbre ható gyógyulást hirdettek: a bűn és a halál fölötti győzelmet az ő húsvétja által. A keresztben Krisztus a rossz egész terhét magára vette, elvette a „világ bűnét” (Jn 1,29), aminek a betegség csak egyik következménye. Szenvedésével és kereszthalálával Krisztus a szenvedésnek új értelmet adott: hasonlóvá tud tenni bennünket Őhöz, és egyesíthet az Ő megváltó szenvedésével.

2616. A Jézushoz intézett imádságot Jézus már nyilvános működése idején meghallgatta olyan jelekkel, melyek halálának és föltámadásának hatékony erejét elővételezik: Jézus meghallgatja a hívó imádságot, akár szavakba foglalt (leprás, Jairus, kánaáni asszony, jobb lator), akár ki nem mondott (a béna hordozói, a ruháját megérintő vérfolyásos asszony, a bűnös nő könnyei és kenete). A vakok nyomatékos kérése – „Könyörülj rajtunk, Dávid fia!” (Mt 9,27), „Jézus, Dávid fia, könyörülj rajtam!” (Mk 10,48) – fölelevenedik a Jézus-

imádság hagyományában: „Úr Jézus Krisztus, Isten Fia, könyörülj rajtam, bűnösön!” A betegségek meggyógyításával vagy a bűnök megbocsátásával Jézus mindig válaszol az imádságra, mely hittel fordul hozzá: „Menj békében, a hited meggyógyított téged!”

Szent Ágoston nagyszerűen foglalja össze Jézus imádságának három dimenzióját: „Imádkozik értünk mint Papunk; imádkozik bennünk mint a mi Főnk; mi imádkozunk Hozzá mint Istenünkhöz. Ismerjük föl tehát Benne a mi hangunkat, és az Ő hangját mibennünk.”

543. Minden ember meghívás kap arra, hogy belépjen az Országba. Ez a messiási ország, melyet először Izrael fiainak hirdettek, minden nép embereinek szól. Aki be akar lépni az Országba, annak el kell fogadnia Jézus szavát.

„Az Úr igéje ugyanis a földbe vetett maghoz hasonlít: akik hittel hallgatják és Krisztus kicsiny nyájához számláltatnak, azok magát az Országot fogadták be; a mag azután saját erejéből csírázik és növekszik egészen az aratásig.”

544. Az ország a szegényeké és a kicsinyeké, vagyis azoké, akik alázatos szívvel elfogadták. Jézus küldetése az, hogy „örömhírt vigyen a szegényeknek” (Lk 4,18). Boldognak mondja őket, mert „övék a mennyek országa” (Mt 5,3); az Atya a „kicsinyeknek” akarta kinyilatkoztatni azt, ami rejtve marad a bölcsek és az okosok előtt. A jászoltól a kereszti Jézus megosztja életét a szegényekkel; ismeri az éhséget, a szomjúságot és a nélkülözést. Sőt, azonosítja magát minden szegénnyel, és az irántuk tanúsított tevékeny szeretetet teszi az országába belépés föltételéül.

545. Jézus az Istenország asztalához hívja a bűnösöket: „Nem az igazakat jöttem hívni, hanem a bűnösöket” (Mk 2,17). Megtérésre szólítja föl őket, ami nélkül nem lehet belépni az Országba. De szóval és tettel megmutatja nekik Atyja határtalan irgalmát irántuk, és a határtalan „örömet”, mely „az égben lesz egyetlen megtérő bűnös miatt” (Lk 15,7). E szeretet legfőbb bizonyága életének fölládozása „a bűnök bocsánatára” (Mt 26,28).

546. Jézus példabeszédek által – melyek tanításának jellegzetességei – hív arra, hogy belépjünk az Országba. Átaluk hív meg az Ország ünnepi lakomájára, ugyanakkor radikális döntést kíván: az Ország elnyeréséért az embernek mindent el kell ajándékoznia; a szavak nem elegendők, tettekre van szükség. A példabeszédek szinte tükröt tartanak az ember elé, melyben fölismerheti: sziklás talajként vagy jó földként fogadja-e be az ígét? Mit kezd a kapott talentumokkal? A példabeszédek lényegi magva Jézus és az Ország jelenléte a földön. Az embernek be kell lépnie az Országba, azaz Krisztus tanítványává kell lennie, hogy „megismerje a mennyek országának titkait” (Mt 13,11). A „kívülállóknak” (Mk 4,11) minden rejtve marad.

547. Jézus a maga szavait számos „erővel, csodával és jellel” kísérte (ApCsel 2,22), melyek mutatják, hogy az Ország Őbenne jelen van. Ezek bizonyítják, hogy Jézus a megígért Messiás.

548. A Jézus által végbevitt jelek bizonyítják, hogy őt az Atya küldte. Arra hívnak, hogy higgyenek Őbenne. Azoknak, akik hittel fordulnak feléje, Jézus megadja, amit kérnek. Akkor a csodák megerősítik a hitet Abban, aki az Atya cselekedeteit teszi: bizonyítják, hogy ő Isten Fia. A csodák ugyanakkor botrányt is okozhatnak. Ugyanis nem kíváncsiságot és

mágikus kívánságokat akarnak kielégíteni. Jézust oly nyilvánvaló csodái ellenére is egyesek elutasították; sőt azzal vádolták, hogy az ördögök segítségével cselekszik.

549. Amikor Jézus embereket a földi éhségtől, igazságtalanságtól, betegségtől és haláltól megszabadít, messiási jeleket ad. De nem azért jött, hogy a földön minden bajt megszüntessen, hanem hogy az embereket a lehető legrosszabb rabszolgaságból, a bűn szolgaságából kiszabadítsa, mely hatálytalanítja istengyermeki hivatásukat és oka mindenfajta emberi rabszolgaságnak.

550. Isten országának eljövetele a Sátán országának veresége: „Ha pedig én Isten Lelkével űzöm ki a gonosz lelkeket, akkor bizony eljött hozzátok az Isten országa” (Mt 12,28). A Jézus által végzett ördögűzések megszabadítják az embereket a gonosz lelkek hatalmától. Elővételezik Jézus nagy győzelmét „evilág fejedelme” fölött. Krisztus keresztye által Isten Országa véglegesen megszilárdul: „Az Úr a fáról országolt”.

1151. A Krisztus által használt jelek. Prédikációiban az Úr Jézus gyakran használt a teremtésből vett jeleket, hogy Isten Országának misztériumait szemléltesse. Látható jelekkel vagy szimbolikus cselekményekkel gyógyít, és ezekkel igazolja prédikációját. Új értelmet ad az Ószövetség történéseinek és jeleinek, mindenekelőtt az Egyiptomból való kivonulásnak és a Húsvétnek, mert Ő maga mindezen jelképeknek a jelentése.

224. Hálaadó élet: ha Isten Egy, akkor akik vagyunk és mindenünk, amink van, tőle való: „Mid van, amit nem kaptál?” (1Kor 4,7), „Mit adhatok viszonzásul az Úrnak mindazért, amit kaptam tőle?” (Zsolt 116,12).

2637. A hálaadás nagyon jellemző az – Eucharisztia ünneplésében önmagát megmutató és egyre inkább megvalósuló – Egyház imádságára. Az üdvösség művében ugyanis Krisztus a teremtést megszabadítja a bűntől és a haláltól, hogy újra megszentelje és visszavezesse az Atyához az Ő dicsőségére. Krisztus tagjainak hálaadása részesedik a Főjük hálaadásában.

2638. Mint a kérő imádságban, a hálaadó imádságban is bármilyen esemény és bármilyen szükséglet följajánlható. Szent Pál levelei gyakran kezdődnek és fejeződnek be hálaadással, és az Úr Jézus mindig jelen van ebben. „Adjatok hálát mindenért, hiszen Isten ezt kívánja tőletek, akik az Ő Jézus Krisztusához tartoztok” (1Tesz 5,18). „Legyetek kitartók és éberek az imádságban és a hálaadásban” (Kol 4,2).

1010. Krisztus miatt a keresztyén halálnak pozitív értelme van. „Számomra ugyanis élni Krisztus, meghalni nyereség” (Fil 1,21). „Igaz beszéd ez: ha vele együtt meghalunk, élni is fogunk vele együtt” (2Tim 2,11). A keresztyén halál lényegi újdonsága ez: a keresztség által a keresztyén szentségileg már „meghalt Krisztussal”, hogy új életet éljen. Ha Krisztus kegyelmében halunk meg, a testi halál befejezi ezt a „Krisztussal való meghalást”, és véglegessé válik beiktatásunk Krisztusba az Ő megváltása által:

„Jobb nekem Jézus Krisztusért meghalni, mint uralkodni a föld határain. Őt keresem én, aki értünk halt meg, őt akarom, aki értünk föltámadt. Születés vár rám (...) Hagyjátok a tiszta fényt vennem. Oda eljutva leszek ember.”

2.3. LITURGIKUS NÉZŐPONT

2.3.1. AZ EVANGÉLIUMI SZAKASZ KAPCSOLÓDÁSI PONTJAI A SZENTMISE SZERTARTÁSÁNAK EGYÉB SZÖVEGEIVEL

A válaszos zsoltár (Zsolt 97,1-4) azt hangsúlyozza, hogy Isten szabaddá tesz: „Az Úr megmutatta üdvösségét a nemzetek színe előtt. (...) Az Úr megmutatta szabadító erejét.” Ez mutatkozik meg, amikor Elizeus próféta a leprával küzdő szíriai Námánt az első olvasmányban (2Kir 5,14-17), Jézus pedig a leprás embereket gyógyítja meg az evangéliumi szakaszban (Lk 17,11-19) Vagyis az Úr a legkilátástalanabb helyzetből is szabaddá tud tenni minket.

A megtapasztalt isteni irgalomra pedig fontos, hogy elsősorban a hála hangján válaszoljunk, ahogy az alleluja vers (1Tessz 5,18) és a válaszos zsoltár (Zsolt 97,1-4) is énekl: „Adjatok hálát mindenért, mert Isten ezt kívánja mindnyájatoktól Krisztus Jézusban.” A hálaadás fontosságára hívja fel a figyelmet az Úr is az evangéliumban: „Nem akadt más, aki visszajött volna, hogy hálát adjon Istennek, csak ez az idegen?”

2.3.2. LITURGIKUS ÉNEKEK

Íme, mily jó (628)

http://nepenektar.hu/idoszak/evkozi_ido/liturgia/228/gr/877/ime-mily-jo-ecce-quam-bonum

GITÁROS ÉNEKEK

Dax: Köszönöm, Istenem (Isten tenyerén album, 16. dal)

<https://daxdalok.hu/Dalok/IstenTenyeren1984.zip>

Dax: Magasztaljátok velem az Urat (Isten tenyerén album, 21. dal)

<https://daxdalok.hu/Dalok/IstenTenyeren1984.zip>

2.4. PEDAGÓGIAI NÉZŐPONT

2.4.1. EVANGÉLIUM TÉMÁJÁT FELDOLGOZÓ IRODALMI MŰVEK

Gerei Virág: Megtisztulás

Hitetlen ajkamra te csókolsz hitet,
Szomjazó torkomba te csorgatsz vizet,
Éltetsz, mint imát a lüktető zsoltár,
Minden porcikám reszkető oltár.

Hittel telt igéid énbennem zengnek,
Mint hatalmas rézharang, kongatva rengnek.
Áldozatkészen én vállalom tanaid,
Nektárként elnyelem isteni szavaid.

Színültig töltesz, mint kelyhet a bor,
 Betűid tengere laktató tor.
 Mámoros szavaid részeggé tesznek,
 Bűneim, mind, erénnyé lesznek.
 Tisztulva lebegek oltárod felett,

Nemessé vált lelkem a múltamon nevet,
 S boldogan, aléltan suttogja bőröm:
 Isteni hited én örökön őrzöm.

KérjeteK és adatik nektek

Dr. Helen Roseveare orvost egy éjjel szüléshez hívták. Bár a nővérekkel együtt mindent megtett, amit csak tudott, az anya meghalt. Pici koraszülöttet és egy kétéves leánykát hagyott hátra. A kongói eldugott kis kórház missziójának orvosát a tehetetlenség keserű érzése szorongatta.

– Ha azt akarjuk, hogy a gyermek életben maradjon – fordult a szülésznőkhöz –, egyenletes hőmérsékletet kell biztosítanunk a számára.

De hát nem volt inkubátor, nem volt elektromosság! Az egyik nővér kerített valami dobozt, s a csecsemőt vattába bugyolálva beletette. A másik elsietett egy meleg vizes gumitömlőért. A harmadik pedig fűteni kezdett.

– Végtelenül sajnálom, doktor – jelentette a gyógyszerközőkért felelős nővér –, megforrósítottam a vizet, s amikor beleöntöttem, a tömlő szétrepedt. Pedig ez volt az utolsó meleg vizes gumitömlőnk.

Gyógyszertár nem létezett, ahol másikat vehettek volna, így az orvos kiadta az utasítást: „Nincs más megoldás, helyezétek el a csecsemőt a tűz közvetlen közelében, te pedig feküdj a baba meg az ajtó között, és ügyelj, hogy a kicsit huzat ne érje.”

Másnap délben Dr. Roseveare szokása szerint maga köré gyűjtötte az árva gyerekeket, hogy együtt imádkozzanak. Felsorolta a különböző imatémákat, és beszámolt a kis koraszülöttről is, hogy milyen erőfeszítésekre van szükség az életben tartásához. Megemlítette a szétrepedt meleg vizes tömlőt, és elmondta, mennyire sír a kétéves testvérke, hogy az édesanyja meghalt.

Imádkozás közben egy Nammy nevű tízéves kislány az Úr elé vitte a hallottakat azzal az egyszerű őszinteséggel, ahogy az afrikai gyerekek szokták: „Istenem, kérlek, küldj nekünk egy gumitömlőt – de holnap már nem jó, mert addigra a kisbaba meghal. Kérlek, küldd ma délután.” Majd hozzátette: „De Istenem, nem küldenél akkor már egy babát is annak a síró kislánynak? Úgy talán megérti, hogy még most is szereted őt!” Mondhatott ilyen imára őszintén áment a misszionáriusnő? Az igazat megvallva, nem nagyon hitte, hogy Isten ezt a kérést meghallgatja. Abban természetesen nem kételkedett, hogy az Úr mindent megtehet. Hiszen hányszor énekelt erről, és mennyiszor hallotta a prédikációkban! Valóban lehetséges, hogy Isten ezzel az ügyel is foglalkozik?

A három év alatt, mióta itt él – töprengett Helen -, még egyszer sem kapott csomagot. Ilyesmi ide nem érkezik. Levél még csak jön hébe-hóba, ha akad olyan, aki egyenesen errefelé utazik és elhozza. No, de tegyük fel, hogy valaki otthonról, Nagy- Britanniából csomagot küldene – kinek jutna eszébe meleg vizes tömlőt tenni bele? Hiszen itt forró az éghajlat!

Aztán körülbelül a délután közepén – mesélte a misszionáriusnő -, amikor éppen az ápolónők iskolájában tanítottam, valaki ezzel az értesítéssel állított be: „Doktornő, egy autó áll a háza előtt...”

Hazaszaladtam, de mire odaértem, az autó eltűnt. A verandán azonban egy dobozt találtam, amit Angliából küldtek. A könnyeimmel küszködtem. Úgy éreztem, egyedül képtelen vagyok felbontani. Hívtam tehát az árva gyerekeket, és együtt nyitottuk ki. Legfelül egy csomó ruha volt, élénk színűek, amit a gyermekek annyira kedvelnek. Tágra nyílt szemmel lesték, amint egyik darabot a másik után szedtem ki. Közben egyre imádkoztam: „Ó, Uram, csak jusson belőle mindegyiknek! Aztán néhány kötött fásli következett a leprások részére, ami a társaságot nem nagyon érdekelte. Majd egy nagy darab szappan került elő, ez még kisebb lelkesedést aratott. A szemük azonban újra felcsillant, amikor gyümölcskeverékkel teli, csinos csomagra bukkantam. Lesz belőle egy rakás sütemény hétvégére! Utána pedig kiemeltem – egy teljesen új meleg vizes gumitömlőt! Elsírtam magam.”

Nammy egészen elől állt a gyerekek között. Odaforakodott a dobozhoz. „Ha Isten megküldte a palackot, el kellett küldenie a babát is! – mondta izgatottan. Mindkét kezével belekotort a csomagba, és előhúzta a babát. Felnézett Dr. Rosevearere és azt kérdezte: „Ugye, mami, elmehetek a kislányhoz, hogy megtudja: Jézus szereti őt?”

A csomag öt hónapig volt úton. Ez minden képzeletet felülmúl! Öt hónappal korábban Isten a szívére helyezte egy angliai vasárnapi iskolai csoportnak, hogy csomagot küldjön a missziós területre. Valamilyik tanítónak azt az ötletet adta, hogy tegyenek bele egy melegítő tömlőt is, noha a csomag rendeltetési helye az Egyenlítő környéke volt. Az Úr szólított meg egy gyermeket a messzi Angliában, hogy adja oda a babáját egy anyátlan afrikai kislánynak.

Igen – Isten elindította válaszát egy imára, mielőtt azt egy gyermek elmondta volna.

"És mielőtt kiáltanának, én felelek, ők még beszélnek, és én már meghallgattam." (Iz. 65:24)"

2.5. KÉRDÉSEK AZ EVANGÉLIUMHOZ

- Tudok-e együtt érezni a másik emberrel?
- Merek-e Jézushoz kiáltani, mikor segítségre van szükségem?

3. ORATIO – IMÁDSÁG

A szentmise első könyörgése

Urunk, Istenünk, kegyelmed mindenkor indítson és kísérjen minket, hogy figyelmünk szüntelenül a jótettekre irányuljon. A mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által, aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egységben, Isten mindörökkön örökké. Ámen.

Imádság

Mennyei Atyám, Jézus nevében kérlek, küldd el Szentlelkedet, hogy az együttérzés bátor, testvéri, konkrét gesztusaival nemet tudjak mondani a kirekesztés, a kiselejtezés és a közöny mentalitására! Ámen.

4. CONTEMPLATIO – SZEMLÉLŐDÉS

Hited meggyógyított téged (Lk 17,11–19)

(Forrás: Cathopic)

5. CONDIVISIO – MEGOSZTÁS

Örömhír megfogalmazása: Nekem ebben a szakaszban az az örömhírem, hogy...

- Az Úr az irgalmával meg tud gyógyítani a bűn és a megkötözöttségek leprájából!
- Jézus meghallja, mikor szólok hozzá.

6. ACTIO – TETTEKRE VÁLTÁS

Tanúságtétel megfogalmazása: Az evangéliumi szakasz arra ösztönöz, hogy...

- Mondjak nemet a közöny, a kiselejtezés, és a kirekesztés mentalitására az együttérzés konkrét gesztusai által!
- Merjek a hitem mellett tanúságot tenni, s hinni abban, hogy Jézus számon tart engem.

IMPRESSZUM

A *Lectio divina segédanyagok*, amiknek felépítése a *lectio divina* módszer felosztását követi, segítik az evangéliumi szakasz imádságos elmélyítését.

Lectio divina segédanyag, Évközi 28. vasárnap („C” év)

Borítófotó © Cathopic

A Biblia szövegének fordításait a következő forrásokból vettük át:

- liturgikus szöveg: igenaptar.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 18.)
- a görög szöveget az SBLGNT (utolsó letöltés 2020. május 11.)
- latin fordítás: Vatikán online archívuma (utolsó letöltés 2020. május 14.)
- további magyar fordítások: szentiras.hu (utolsó letöltés 2020. május 12.)

Teophylactus gondolatait a Catena Aurea német nyelvű kiadvány alapján Hegyi László fordította.

Katolikus Egyház Katekizmusa: archiv.katolikus.hu/kek (utolsó letöltés 2020. május 15.)

Gerei Virág: Megtisztulás – <https://dokk.hu/versek/olvas.php?id=8138>

Kérjetelek, és adatik nektek – <http://havannacsoport.hu/index.php/tanulsagos-tortenetek/kerjetelek-es-adatik-nektek?fbclid=IwAR2JUMkKR051LAszYGB-wsZah7yZL1TgxJ2IZxmcsOWFMr1mvESpDZnhJu8>

A *Lectio divina segédanyag* összeállításában a *lectio divina* munkacsoport működött közre, melynek vezetője Nyúl Viktor, egykori és jelenlegi tagjai pedig: Asztalos Gábor Tamás, Asztalos Livia, Csonka Laura, Endrédi Melinda, Geiszelhardt Sára, Görföl Tibor, Grász-Szily Boglárka, Haász Rebeka Anna, Fazekas Zsófia, Hegyi László, Járai Ferenc, Máté Mária Magdolna Teréz nővér, Mohay Réka, Molnár Dzszenifer, Nyúlné Révfalvi Ildikó, Paal Ágnes, Rác Dávid, Rác Édua Anna, Roszkopf Rita, Sárszegi Judit, Szabóné Nagy Katalin, Vermes Nikolett, Zimonyi Géza.

Ezen kiadvány tartalma szerzői jogi védelem alatt áll. A szerzői jogok tulajdonosai a fentebb említett esetekben az ott megjelölt jogtulajdonosok, külön megjelölt esetekben a Pécsi Egyházmegye. Hitbuzgalmi és lelkipásztori célra a kiadvány anyaga szabadon felhasználható.

Kiadja a Pécsi Egyházmegye, 2022

7621 Pécs, Dóm tér 2.

E-levelcím: lectio.divina@pecs.egyhazmegye.hu

Honlap: lectiodivina.hu